

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIKOVA ULICA 6 — TELEFON: 31-32, 31-33, 31-34, 31-35 in 31-36 — Izbira vsak dan opolnoč — Mesec a naročnin 12.— B.
IZJAVNO RAZPISNO na oglaševanje in izjave na razpisnem mestu
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Razpis pri postni oblikovani zvezki
Ljubljana št. 10-321
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Due piroscafi nemici affondati

Batterie della difesa e cacciatori hanno abbattuto
19 velivoli

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 8. luglio il seguente bollettino di guerra No 1139:
Nostri aerosiluranti hanno effettuato riuscite puntate offensive lungo le coste tunisine colpendo due piroscafi di complessive tredicimila tonnellate così gravemente da far ritenere sicuro il loro affondamento.
Incursioni avversarie su Trapani, Porto Empedocle et Catania causavano danni lievi e poche perdite tra le popolazioni.
Quattordici apparecchi venivano distrutti dal tiro delle batterie della difesa, tre

a Trapani, quattro a Porto Empedocle et sette a Catania.
Cacciatori dell'Asse abbatterono in combattimenti cinque velivoli nel cielo della Sicilia.

Ecco i nomi dei piloti che si sono segnalati nelle azioni di aerosiluramento citato dal Bollettino odierno:

Tenente Bernardo Braghieri da Piacenza, tenente Francesco Pandolfo da Acireale (Catania), maresciallo Silvio Fiorentini da Roma, sergente maggiore Lorenzo Sciarra da Roma.

Dva sovražna parnika potopljena

Protiletalsko topništvo in lovci so sestrelili 19 letal

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 8. julija naslednje 1139. vojno poročilo:

Naša torpedna letala so izvršila posrečene napadale sunke vzdolž tuniske obale ter zadela dva parnika s skupno 13.000 ton tako težko da je treba njuno potopitev smatrati za gotovo.

Sovražni letali na Trapani, Porto Empedocle in Catanijo so povzročili lahko škodo in nekoliko izgub med prebivalstvom.
Topništvo obrambnih baterij je uničilo 14 letal: 3 v Trapaniju, 4 v Portu Empedocle in 7 v Cataniji.

Osmi lovci so v boju sestrelili 5 letal v zraku nad Sicilijo.

V akcijah letalskih torpedovk, omenjenih v današnjem vojnem poročilu so se odlikovali piloti: poročnik Berardo Braghieri iz Piacenze, poročnik Francesco Pandolfo iz Acirealeja (Catania), narednik Silvio Fiorentini iz Rima, višji narednik Lorenzo Sciarra iz Rima.

Učinkovitost protiletalske obrambe

Ankara, 8. jul. s. Turški listi navajajo italijanska uradna poročila zadnjih dni, ki govorijo o velikem številu sestreljenih sovražnih letal med napadi na italijansko narodno ozemlje. V tej zvezi pripominjajo, da je razvoj italijanske protiletalske obrambe zelo oteževal zaveznikom letalske napade na Italijo. Razen tega ugotavljajo, da so

izgube ameriških letalcev, ki jih je težko nadomestiti, čedalje večje.

Falanga zločincev v framasonskem objemu

Rim, 8. jul. s. Velika framasonska loža v Washingtonu, katere častni član je Roosevelt, je sklenila imenovati za častne framasonse severnoameriške letalce, ki so se udeležili bombardiranja Italije. Aspiranti na to značilno priznanje bodo morali svoja dejanja predložiti v pregled posebnih komisij strokovnjakov. Letalci, ki so izvršili »južnaška dejanja« v Grossetu, kjer so obstrlevali s strojnimi železi in otroke, nadalje tisti, ki so se poslavili v Palermo, Neapoli, Messina in Cagliariu, ko so uničili prekrasne bazilike, zgodovinske spomenike, bolnišnice in druge pomembne »vojaške cilje« te vrste, bodo seveda imeli takojšnjo prednost in bodo od framasonskih »bratov« posebej proslavljeni. Nato bodo prišli na vrsto drugi, namreč tisti, ki so sicer preželi istih plemenitih namenov, a so se morali zadovoljiti s tem, da so odvrgli svoje bombe na navadna stanovanjska poslopja in pobili neoborožene civiliste. Pozabili pa ne bodo nikogar. Velika washingtonska loža se bo tako lahko bahala, da je sprejela v svoje vrste poleg najčistejših predstavnikov zidovstva in vojno hujšaške plutokracije tudi to falango zločincev, ki so omadeževali čast vojske in optepali sleherni čut človečnosti in civilizacije. In s tem upravičeno pridobili pravico do naslova framason.

Podrobnosti o potopitvi sovražne podmornice

Pristanišče XXX, 8. jul. s. Uradno poročilo glavnega stana oboroženih sil št. 1138 je objavilo, da so italijanske in nemške edince, ki so sodelovale v Sredozemlju, potopile sovražno podmornico. Te edince, katerih koda zasluzi, da jo zaradi naglice in uspešnosti obrazložimo, so bile v spremstvu nekoga onega konvoja, ki bi moral doseči nek naš otok. Konvoj je odplul iz neke naše baze na polotoku in je plul po popolnoma mirnem morju. Noben zunanji videti ni dal slutiti, da se bliža napad, toda edince v spremstvu so poostrele svoje nadzorstvo, dobro vedo, da bo konvoj moral prepluti zelo nevarno področje, kjer so sovražne podmornice. Italijanska edinica pod poveljstvom korvetnega kapitana Nicola Nicolinija je namreč tedaj, ko je konvoj že opazil obalo, kamor je bil namenjen, zagledala neko sovražno podmornico. Napad je bil tako nagel, da podmornica ni imela niti časa napasti naše ladje. Ko so bile vržene prve globinske bombe, se je edinica pod poveljstvom kapitana Nicolinija vrnila h konvoju, da bi ga sama spremljala do pristanišča, medtem ko so nemške edince obkolile podmornico, da bi ji preprečile njen pobjeg. Kmalu nato se je tudi italijanska spremljevalna edinica vrnila na kraj, da bi nadaljevala s lovom na podmornico, ki jo je prej sama začela. Nedvomno so med tem globinske bombe, ki so bile odvržene v krogu, priskodovale podmornico, kajti nekaj petrolejskih madežev se je pojavilo na površini. Popolne istega dne sta dve nadaljnji italijanski korveti prispeli na kraj, da bi ojačile napad. Proti večeru je korveta pod poveljstvom kapitana Carla Thorela vzpostavila stik s sovražnikom, ki je bil sicer zadet, pa se je vendarle skušal izmazati. Korveta je izvršila napad s štirimi salvami bomb in je tako dokončno onesposobila podmornico. Na površini so se pojavili novi petrolejski madeži, ki so potrdili, da so bombe zadele svoj cilj. Navzile temu sta pa obe korveti ostali še vso noč na tem mestu, in z gonjmetrom ugotovile, da je sovražna ladja ostala stalno na istem mestu, iz česar se je dalo jasno sklepati, da se podmorniška edinica ne bo nikdar več dvignila na površino. Ob zori naslednjega dne sta korveti zaradi večje zanesljivosti odvržli nadaljnje globinske bombe in spet so se na površini pojavili petrolejski madeži. Ko sta tako korveti bili prepričani, da je sovražna edinica uničena, sta se vrnili na oporišče.

Sovražnik št. 1

Dejstva iz prejšnje svetovne vojne postavljajo na laž tudi vsa sedanja Churchillova zagotavljanja

Rim, 7. jul. s. »Messaggero« objavlja komentar k Mussolinijevemu govoru »Sovražnik št. 1«, v katerem piše: V svojem govoru v Guallu je Churchill najprej dejal, da bi bila neposredno napadena, s čimer se je izjemoma dotaknil resnice, kateri je pa takoj dodal klasično laž, ki je bilo vedno jedro vseh britanskih govorov v vojni: »Ne iščemo nobene koristi, nečemo povečati svojega ozemlja in ne pričakujemo nobenega plačila.« Churchill je bil eden izmed voditeljev prve svetovne vojne. Ali je mogel, da se ne spominja več podobnih zagotovil, ki so jih njegovi tedanji tovariši na široko dajali svetu v tedanji vojni? Tako se njegovi predniki govorili pred četrto svetovno: Prvi minister Smith je februarja l. 1916 izjavil: »Ne želimo pridružiti našemu imperiju nova ozemlja ali nove odgovornosti.« Bonar Law je decembra leta 1916 dejal: »Ne borimo se za osvajanje ozemlja.« In Lloyd George februarja l. 1917: »Ne vodimo osvajalne vojne.« Walter Long, notranji minister, je februarja l. 1917 izjavil: »Hočemo mnogo, ki naj ne pridruži novega ozemlja našemu imperiju.«

Tudi tedaj kakor danes in kakor vselej je Anglija »sovražnik št. 1«. Italije. Evrope in civilizacije 20. stoletja, vodila samo živčno vojno. Kljub vsem tem mastnim in slovesnim zagotovitvam se je Anglija takoj po končani vojni polastila tegale ogromnega vojnega plena: Ciper (anektiran) 3554 kv. km, nemška južnozapadna Afrika 322.450 kv. km, nemška vzhodna Afrika 383.180 kv. km, Togo in Kamerun (razdeljena s Francijo) 112.415 kv. kilometrov. Samoa na Novi Zelandiji 1050 kv. km, nemška Nova Gvineja in otoki južno Ekvadorja do Australije 90.000 kv. km, Palestina (mandat) 9000 kv. km, Irak (mandat) 143.250 kv. km, skupno torej 1 milijon kvadratnih kilometrov brez protektorata nad Egiptom, ki je bil spremenjen v zavezniški odnos šele l. 1936 v času italijanskoabesinskega konflikta in pod pritiskom posledic italijanske zmage proti Angliji in Društvu narodov (a tudi zavezniška pogodba je samo navidezna, kakor je danes praktično razvidno).

Italija je odločno odbila Churchillovo laž, ko je Duce izjavil, da dopušta vojna samo eno pot: nadaljevanje do zmage.

Velika tankovska bitka

se je razvila na področju pri Bjelgorodu — Nad 400 sovjetskih tankov in 193 letal uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 8. jul. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na področju pri Bjelgorodu in južno od Orla je prišlo večeraj do hude oklopne bitke, med katero je bilo po zaslugi oddelkov kopne vojske kakor tudi protiletalskega topništva in letal vseh vrst uničenih več kakor 400 sovjetskih oklopnih voz. Sovražni sistem postojank v globoki razporeditvi je bil predrt kljub težavnemu gozdnatemu in močvirnatemu terenu. Bojna letala in letala za bližnje poletne so podpirala napadale operacije kopne vojske in prizadela nasprotniku hude izgube ljudi kakor tudi težkega orožja in prevoznih sredstev. V hudih letalskih borbah je bilo samo na področju nad srednjim odsekom vzhodne fronte uničenih 193 sovjetskih letal. Višji narednik Strassel, pilot v neki lovski eskadrili, je dosegel v treh dneh 23 zmag v zraku. Pogrešamo 13 lastnih letal. Nočni letalski napadi so bili razen tega naperjeni na bivališča čet, prometne zveze in dovozna oporišča v zaledju tega odseka.

Z ostale vzhodne fronte ne poročajo o nobenem pomembnem bojem delovanju.

Nad obalnim področjem Sicilije so uničile nemške in italijanske letalske obrambe sile 16 angleških in ameriških letal, po večini večmotornih. Nad Atlantikom in obalo pri Rokavskem prelivu so bila razen tega sestreljena še 4 nadaljnja letala.

Pri nočnih vznemirjalnih poletih so sovražna letala nad zapadnim nemškim območjem ozemljem posipali metala bombe, ne da bi povzročila omembe vredno škodo.

777 sovjetskih letal sestreljenih

Berlin, 8. jul. s. Nemški lovci in protiletalsko topništvo so večeraj pri Bjelgorodu in južno Orla po doslej prispelih ve-

steh sestrelili 140 sovražnih letal. Pri tem je bilo izgubljenih, kakor se doznavajo iz vojaškega vira, le 8 nemških letal. Od 5. do 7. t. m. je bilo na tem bojišču sestreljenih 777 sovjetskih letal, med tem ko je sovražnik uničil samo 49 nemških letal.

Zgražanje vsega sveta nad bombardiranjem kölnske stolnice

Köln, 8. jul. s. Iz katoliških in političnih krogov vsega sveta prihajajo odmevi največjega zgražanja zaradi bombardiranja stolnice v Kölnu. Mnogi katoliški dostojanstveniki so poslali kölnskemu nadškofu izraze svoje bolesti za svetokrunko dejanje, ki so izvršili britanski piloti. Že dospelem brzojavkam so se sedaj pridružile, kakor se doznavajo iz pristojnega vira, še sožalne brzojavke španskih in madžarskih škofov.

Nova sovjetska grozodejstva

Berlin, 8. jul. s. Poleg nekaterih splošnih ugotovitev o bitki med Bjelgorodom in Orlom, ki je v teku, ugotovitve, ki izhajajo iz maloštevilnih uradnih vesti, ki so bile doslej izdane (razlogi za to so ti, da na katere je že večeraj opozoril vojaški sodrudiški agencije DNB), se vsi listi obirno pečajo predvsem z novimi grozovi, odkritimi pri Vinici. V tej zvezi pripominjajo, da tudi te jame jasno dokazujejo, da je bil sovjetski sistem vselej (umori pri Vinici segajo v leto 1938 in 1939) sistem množičnega uničevanja vseh, ki so si upali, pa čeprav le s strahom, opustiti se boljševiškim režimu. Iz tega pa izhajajo novi elementi, ki osvetljujejo pojem, da si Angliji in Američani ne delajo prav nobenih očitkov, ko stopajo vstric rdečim krvnikom, proti katerim predstavljajo jarki v Katynu in Vinici strahotno obtožbo.

Vojska za osvoboditev Indije ustanovljena

Poslanica Čandre Boseja indijski narodni vojski, ki je bila ustanovljena v ščnanu

Šonan, 8. jul. s. Ob priliki ustanovitve indijske narodne vojske, ki je uradno priznana od Japonske kot neodvisna vojska, je Čandra Bose naslovil na oficirje in vojaške te vojske poslanico, v kateri pravi med drugim, da bo nacionalna vojska neke osvobodila Indije izpod angleškega jarma, temveč bo tvorila tudi jedro bodoče neodvisne vojske svobodne Indije. Bojni klic indijskih vojakov mora biti: Naprej v Delhi!

Šonan, 8. jul. s. Ob priliki parade narodne indijske vojske pred predsednikom japonske vlade Tojom je imel Čandra Bose govor sledeče vsebine:

Vojaški osvobodilne vojske Indije! Današnji dan je naj srečnejši dan v mojem življenju. Previdnost mi je naklonila prednost in čast, da sporočim vsemu svetu, da je bila ustanovljena vojska za osvoboditev Indije in to prav v mestu, ki se je nekoč imenovalo Singapur in ki je bilo eno izmed glavnih močnih oporišč britanskega imperija. Ta vojska ne bo le osvobodila Indije izpod britanskega jarma, temveč bo tvorila tudi prvo jedro velike nacionalne vojske svobodne Indije. Vsak Indijec mora biti ponosen, da se je ta vojska, ta njegova vojska organizirala povsem pod indijskim vodstvom in ko bo napočil trenutek, bo ta vojska šla v borbo pod vodstvom Indijcev. Mnogi so mislili in še vedno mislijo, da bo imperij, v katerem sonce nikdar ne zaide, večni. Takšna misel me ni nikdar vznemirjala. Zgodovina me je poučila, da je vsakemu imperiju usojeno pojemanje in razpad. Takšna usoda se bliža tudi britanskemu imperiju.

Ko so hrabri japonski vojaši v decembru 1941 začeli svoj pohod, je bil njihov bojni klic: V Singapur, v Singapur! Tovariši, vaš bojni klic naj bo: V Delhi, v Delhi! V vsej moji javni karieri sem ve-

dno imel občutek, da je Indija v vsakem pogledu zrela za neodvisnost, manjkala pa ji je osvobodilna vojska. In danes, tovariši, je naša prednost in čast, da ste prvi, ki ste sestavni del te indijske nacionalne vojske. To vaše navdušenje sodelovanje odstranjuje poslednjo oviro na poti k naši svobodi. Naša naloga je vojna. Z močjo orožja in za ceno vaše krvi morate priboriti narodu svobodo. Ko bo pa Indija svobodna, boste morali organizirati stalno vojsko svobodne Indije, katere naloga bo, da ohrani svobodo za vse čase. Pravi vojak pa mora biti vojaško in duhovno izvežban. Vi morate izvežbati sebe in svoje tovariše tako, da bo sleherni vojak imel popolno zaupanje vase in se zavedal, da neprimerno jačji od sovražnika. Zaradi naše politične sužnosti nimamo sicer vojaških tradicij, ki bi nas navdihovale. Požabiti moramo mnogo stvari, ki so nas jih naučili Britanci in naučiti se moramo mnogo drugih, ki nas jih oni niso naučili. Zaupam, da boste na višini svoje naloge. Vedite tudi, da bo iz vaših vrst moral priti bodoči glavni stan vojske svobodne Indije.

Tovariši! Vi ste prostovoljno prevzeli poslanstvo, ki je najplemenitejše, ki se ga lahko zamisli človeški razum. Ako hočete to svoje poslanstvo izpolniti, potem vam ne sme biti nobena žrtev prevelika, kajti žrtvovanje lastnega življenja za zaslužni narod je le največji ponos in največja čast za vsakogar, še posebej za vas, ki ste prvi člani prve osvobodilne vojske. Toda ta čast obenem zahteva odgovarjajočo odgovornost in glede nje sem popolnoma prepričan, da jo imate. Zagotavljam vas, da bom z vami v temnih in svetlih dneh, v boju in veselju, v trpljenju in v zmagi. In prepričan sem, da mi boste sledili v življenju in smrti, ko vas bom vodil k zmagi in svobodi.

Moskva se pritožuje nad peto kolono v Ameriki

Lizbona, 8. jul. s. Posebni Reuterjev poročevalec v Moskvi pošilja svoji agenciji dopis, v katerem piše, da je organ sovjetskih delavskih sindikatov pod naslovom: »Odgovorni v Detroitu« objavil članek, v katerem obtožuje tiste, ki jih imenuje »voditelje pete kolone Zedinjenih držav«. V Detroitu, piše »Trud«, je pravo gnezdo voditeljev pete kolone. Polkovnik Scott, šef fašistične organizacije Cu-Clux-Clan in predstavnik še drugih fašističnih in na pol fašističnih organizacij razvija med člani sindikata delavske zveze za avtomobilsko industrijo rušilno propagando. Pater Coughlin, ki odkrito priznava, da je fašist, razvija propagando v korist organizacije »Kogloome«, Coughlinov prijatelj general Smiths, profesor duhovnih ved, prav tako razvija mrzlično delovanje. Njegova revija »Kriz in zastava«, razširja laži in obrekovanja o zavezniških Ameriki. List »Trud« omenja tudi znanega fašističnega izkoriščevalca polkovnika Lindberga. V Washingtonu in v Detroitu pa predstavljata peto kolono člana kongresa Clare Hoffmann in Hamilton Fish. »Trud« obtožuje naposled tudi polkovnika Mac Coughniga, ki ga imenujejo glasnika pete kolone v Chicagu. List »Chicago Tribune« podpira lista »Washington Times Herald« in »New York Daily News«. Ta poslednji list objavlja neki Patterson, bratranec Mac Hornicha. Ta, kakor v ostalem tudi

Coughnig in general Smiths ima tudi svojega zaupnika v kongresu, senatorja Waillanda Brooks, Fašiste podpirata v kongresu tudi senatorja Wheeler in Taft. Sovjetski list navaja nadalje najnovejše napore pete kolone, da bi izkoristila razkrojvalne tendence in moralno nestanovitnost Johna L. Lesla. Nadalje navaja ugotovitve »urada dejstev in števil«, po katerih prihaja do zaključka, da si filofašistični elementi v Zedinjenih državah prizadevajo, da bi podminirali vojne napore in narodno edinstvo Zedinjenih držav, da bi tako ločili ameriško ljudstvo od angleškega in ruskega naroda in ustvarili v državi razpoloženje za obrambno vojno in kompromisni mir. Peta kolona predstavlja notranjega sovražnika, ki razpolaga celo sredi vojne s svojim tiskom in svojimi zagovorniki v kongresu. Prav zaradi tega predstavlja nevarnost. Ameriško javno mnenje, zaključuje »Trud«, polagoma že spoznava cilje pete kolone in tudi to, da je ta peta kolona edina odgovorna za nereda v Detroitu.

Novačenec črnece v Ameriki

Lizbona, 8. jul. s. Ameriške vojaške oblasti so sklenile razširiti novačenje črnece, ki bodo tvorili samostojne polkovne enote. Ta ukrep se spravlja v zvezo s poostitvijo raseh konfliktov.

Zbiranje volne

Rim, 8. jul. s. Na pobudo konfederacije poljedelcev so se te dni vršili v Rimu, Firenze, Bologni, Milanu, Aleksandriji, Benetkah, Veroni, Triestu, Pescari, Bariju, Avezanu in Catanzaru medpokrajinski sestanki, da bi se proučil položaj pri zbiranju volne in najprimernejši ukrepi, da bi se pospešil dotok pridelkov v ohranjalna skladišča. Sestankov so se udeležili voditelji gospodarske ustanove za pastirstvo, zveze poljedelcev in poljedeljskih konzorcijev in uradov ANEEA iz pokrajin, ki se najbolj zanimajo za ovčereje. Med drugim so govorili opozorili na ministrske določbe, ki uklinjajo možnost prihranka določene količine volne za domačo uporabo. Z namenom, da bi se olajšala izročitev proizvodov zlasti manjšim proizvajalcem, je bila poudarjena potreba po izpolnitvi organizacije stalnih in ambulantnih zbiralnih središč. Opozorili so tudi na potrebo, da je treba izročiti zbiralnim središčem ves narodni pridelek volne glede na potrebe v tej dobi narodne oskrbe.

Preskrba Rima

Rim, 8. jul. s. Ob priliki obletnice, odkar je Duce osebnost dal rimskemu guvernerju in podguvernerju natančno navodila o vidikih, po katerih naj vodi svoje delo za preskrbo glavnega mesta s prehrano, je guverner podal obširno poročilo o doseženih uspehih. Iz primerjave količin, ki so prispеле v času od junija 1942 do maja 1943 s količinami, ki so prispеле v istem razdobju prejšnjega leta, izhajajo med drugim tole: Leta 1942-43 je bilo pripeljane zelenjave 1.011.900 stotov, krompirja 636.800 stotov, sadja 1.023.600 stotov, limon pa 74.700 stotov.

Novi red v Vzhodni Aziji

Sanghaj, 8. jul. s. Sklep Japonske, da prizna vrhovne pravice Tajai nad štirimi pokrajinami severne Malaje in nad dvema pokrajinami države Šan, pozdravljajo v vsej Vzhodni Aziji kot nov dokaz japonskih čustev do azijskih narodov in kot potrdilo, da je novi red v Vzhodni Aziji rodovitna zamisel, ki se že izvaja. Status quo ki je temeljil na angleško-ameriški nadvladi v smislu samovoljne razdelitve ozemelj in prebivalstva, da bi tako lažje izkoristili, je že mrtev in pokopan. Ozemlja, ki so bila sedaj vrnjena Tajai, so mu že prej pripadala in si jih je po večini samovoljno prilastila Anglija. Novi japonsko-tajski dogovor bo poglobil sodelovanje Tajai z državami trojnega pakta.

Zaupanje Indijcev v vodstvo Čandre Boseja

Sanghaj, 8. jul. s. Delovanje Čandre Boseja vzbuja še nadalje največjo pozornost v vsej vzhodni Aziji. Napoved o ustanovitvi svobodne indijske vlade, ki je sledila takoj po imenovanju Čandre Boseja za predsednika lige za neodvisnost Indije na prostoru Vzhodne Azije, je vzbudila velika upanja in pričakovanja Indijcev, ki vidijo v Čandri Boseju rodoljuba, ki je sposoben vzgati svoje rojake v duhu najvišje požrtvovalnosti, a tudi bojevnika, ki je sposoben, da jih popelje v oboroženo borbo proti zatratu.

Zadrega Londona

Bern, 8. jul. s. Iz dopisov švicarskih listov iz Londona se razvija, da v tamkajšnjih političnih krogih ne prikrivajo zadrege zaradi akcije nemške armade na sovjetskem bojišču in to ne toliko zaradi pomena te akcije, saj se ni mogoče vedeti, kakšna bi utegnila biti njena vrednost, kolikor za to, ker je celo iz moskovskih vojaških poročil razvidna namera, da se opozorita London in Washington, da doslej še ni bila uresničena slepilna akcija, ki naj bi oborožene sile OS odvrnila na druga bojišča. Da bi pa medtem Moskvi dokazali, da nekaj le store, je London pokazal dobro voljo, da prepove poljskemu listu, ki se tiska v Angliji, nadaljnjo kritiko Sovjetske Rusije.

Zopet en čangakajškov general prestopil v nacionalni tabor

Tokio, 8. jul. s. Doznavajo se, da se je general Maču, član generalnega štaba glavnega stana prvega vojnega področja v Čungkingu stavil na razpolago kitajski nacionalni vladi. Ta 62-letni general je bil vzgojen v Londonu in je zavzemal razne pomembne položaje, med drugim položaj generalnega direktorja protikomunističnega gibanja v pokrajini Šansi. Pred davnim časom je bil tudi predsednik muslimanskega združenja v navedenih pokrajinah.

Britanski narodni dolg

Lizbona, 8. jul. s. Britanski narodni dolg, ki je ob koncu marca 1939 znašal 8.279 milijonov funtov, se je po informacijah angleških listov povzpela na 19 milijard funtov dne 30. junija 1943. Nove davščine v Angliji obremenjujejo dohodek posameznih državljanov do višine 40 odstotkov.

Američani so zasedli iranska petrolejska področja

Ankara, 8. jul. s. Oddelki severnoameriških čet, ki so nedavno prispeli v Iran, so bili nujno poslani na petrolejska področja glede na možnost razširjenja neredov, ki so izbruhnili v nekaterih sosednjih pokrajinah. Petrolejska ozemlja in nekatera prometna središča so bila postavičena pod nadzorstvo ameriške vojaške oblasti.

Odobritev pravil Fašističnega avtonomnega zavoda za ljudske stanovanjske hiše Ljubljanske pokrajine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na naredbu z dne 14. septembra 1942-XX št. 185 o ustanovitvi Fašističnega avtonomnega zavoda za ljudske stanovanjske hiše in olajšavah za gradnjo malih in cenčnih stanovanj, proučivši pravila tega zavoda in po ugotovitvi, da so sestavljena in sklenjena skladno s predpisi člena 10. navedene naredbe, tako da se lahko odobrijo, odloča:

Odobruje se priložena pravila Fašističnega avtonomnega zavoda za ljudske stanovanjske hiše Ljubljanske pokrajine.

Ta odločba je tako: izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 23. junija 1943-XXI.
Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Giuseppe Lombrosa.

Pravila

Fašističnega avtonomnega zavoda za ljudske stanovanjske hiše Ljubljanske pokrajine

Ustroj zavoda

Člen 1. Fašističnemu avtonomnemu zavodu za ljudske stanovanjske hiše Ljubljanske pokrajine s sedežem v Ljubljani je namenjen, da skladno z veljavno zakonodajo o gradnji malih in cenčnih stanovanj pripravi hiše in jim omogoči stojanje v vseh obseirah pokrajinskega območja, kjer bi se pokazala potreba.

Zavod ima lahko enega ali več samostojnih odsekov s ločeno imovino in proračunom za hiše posamezne občine ali skupne občine.

Člen 2. Za dosego svojih namenov sme Zavod:

- a) nakupovati stavbišča in jih prodajati, če bi se izkazala za odvečna ali neuporabna za potrebe ali sredstva Zavoda;
- b) zidati ljudske stanovanjske hiše ali mala in cenčna stanovanja z ustreznimi pritlikinami za prodajalne, delavne in podobne;
- c) nakupovati poslopja za preureditev in ljudske stanovanjske hiše ali mala cenčna stanovanja;
- d) prodajati ali dajati v najem stanovanja s pritlikinami v poslopih iz prednjih črk b) in c) ali jih oddajati v najem s pogodbo o njih kasnejši prodaji najemnikom ali njih dedičem;
- e) zidati in obratovati gostišča, prenočišča in ljudska kopališča;
- f) upravljati ljudske stanovanjske hiše in mala cenčna stanovišča za račun občin ali drugih ustanov v svojem območju;
- g) poskrbeti za postranske naprave, katerim je namen socialna, pravna in zdravstvena povzdiga ali vzgoja lastnih stanovalec;
- h) sprejemati naklonila, darila, dediščine in volila kakršne koli oblike, ki se mu zde koristni;
- i) najemati posojila s hipotekarnim jamstvom ali brez njega in sprejemati vloge na obrestovanje kot jamstvo na najemnih pogodbah ali v zvezi z upravljanjem podpornih skladov za svoje osebe;
- k) opravljati pri bankah vse za svoj namen neobitne posle, izključivši pri tem vsak spekulativni značaj;
- l) izvrševati vsa druga po zakonu dovoljena opravila in posle za dosega namenov.

Člen 3. Začetna glavnica Zavoda, ki se lahko kasneje zviša, sestoji iz vičkov na naslednjih ustanov:

Visoki komisariat (gotovinski vložek)	1.000.000.--
Občina Ljubljana (vložek v naravi - stavbišča)	461.700.--
Hranilnica Ljubljanske pokrajine (gotovinski vložek)	200.000.--
Postna hranilnica (gotovinski vložek)	200.000.--
Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani (gotovinski vložek)	200.000.--
Zavod za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine (gotovinski vložek)	200.000.--
Skupaj	Lir 2.261.700.--

Člen 4. Zavod vodi upravni svet, sestavljen iz:

1. enega predsednika in dveh svetnikov, ki jih imenuje Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino;
2. enega svetnika, ki ga imenuje tajnik Zveze bojevnikiških fašistov v Ljubljani;
3. enega svetnika, ki ga imenuje ljubljanski župan;
4. dveh svetnikov, ki ju imenujejo sporazumno ostale ustanove, prispevalke in glavni.

Člen 5. V upravnem svetu ne morejo biti, če so bili vanj imenovani na izgubijo svoje mesto:

- a) tisti, ki imajo z Zavodom pravdo ali ki so mu dolžni;
- b) kdor je v sorodstvu ali svaštvu do 3. stopnje; ta nezdružljivost zadane po imenovanju mlajšega, občasem imenovanju pa se to šteje po starosti;
- c) kdor je neposredno ali posredno udeležen pri službi, izterjavi, dobavah ali najemih, tičočih se Zavoda.

Člen 6. Predsednik Postane na svojem mestu štiri leta in se lahko zopet imenuje.

Svetniki se imenujejo za dobo štiri let in se lahko ponovno imenujejo. Ob preteku prvih dveh let se obnovi polovica njih z žrebom, pozneje po odpadajo po funkciji starejši člani.

Svetniki, ki se brez upravičenega vzroka trikrat zaporedoma ne udeležijo seje, izgubijo svoje mesto.

a) tisti, ki imajo z Zavodom pravdo ali ki so mu dolžni;

b) kdor je v sorodstvu ali svaštvu do 3. stopnje; ta nezdružljivost zadane po imenovanju mlajšega, občasem imenovanju pa se to šteje po starosti;

c) kdor je neposredno ali posredno udeležen pri službi, izterjavi, dobavah ali najemih, tičočih se Zavoda.

Člen 7. Predsednik Postane na svojem mestu štiri leta in se lahko zopet imenuje.

Svetniki se imenujejo za dobo štiri let in se lahko ponovno imenujejo. Ob preteku prvih dveh let se obnovi polovica njih z žrebom, pozneje po odpadajo po funkciji starejši člani.

Svetniki, ki se brez upravičenega vzroka trikrat zaporedoma ne udeležijo seje, izgubijo svoje mesto.

Člen 8. Člani sveta se ne morejo udeležiti seje, če so bili vanj imenovani na izgubijo svoje mesto.

pov, podpisuje spise in dopise, nadzoruje upravo Zavoda in vodi sklepanje in opravo poslov.

Odreja, če je nujno potrebno, ukrepe, ki bi padali v pristojnost sveta; v takem primeru ga nemudoma sklicuje, da o njih poroča in zahteva odobritev.

Predsednik skrbi nadalje za oddajo in odpoved najemov, započenja vse postopke, potrebne za razvezo najemnih pogodb v primerih plačilne nezmožnosti ali nesplošnega pogoja, radi plačila najemnin in pripadkov, radi prisilne izselitve in drugo nasproti stanovalcem, kakor tudi posostne in vse druge tožbe pred katerim koli sodnim oblastvom, ne da bi bila potrebna posebna pooblastitev sveta.

Člen 11. Če je predsednik odsoten ali zadržan, opravlja njegove posle po funkciji najstarejši svetnik.

Člen 12. Upravni svet ima sejo vsaj enkrat na mesec; sklicuje se tudi, kadar koli se to predsedniku zdi umestno ali na zahtevo treh svetnikov ali dveh preglednikov. V vabilih na sejo morajo biti navedeni ura in kraj ter nadrobno naštet predmeti, ki naj se obravnavajo. Vabila se morajo vročiti članom sveta vsaj tri dni pred dnem seje.

V nujnih primerih, ki jih prizna seja za take, zastopuje vročitev na dan pred sejo. Člen 13. Sejam upravnega sveta predstavlja predsednik, če je zadržan pa po dobi najstarejši navzoči svetnik.

Za veljavnost sklepov sta potrebni navzočnost vsaj polovice članov in absolutna večina glasov navzočih. Ob enakosti glasov odloča glas predsedujočega.

Člen 14. V pristojnost upravnega sveta spada opravljanje vseh dejanj tako redne kakor izredne uprave radi ostvarjanja in doseganja namenov Zavoda, kolikor niso dodeljena v pristojnost predsedniku, zlasti pa sklepanje o:

- a) sprejemanju daritev, volil ali obveznic;
- b) nakupovanju, prodajanju in zamenjavi nepremičnin in ustanavljanju aktivnih in pasivnih služnosti;
- c) odobranju gradbenih načrtov in preurejanju hiš;
- d) sklepanju posojil in vpisovanju, odstopanju vrstnega reda, omejevanju, obnavljanju in izbrisu hipotek;
- e) imenovanju pooblaščenec, poravnavanju in dogovoru na razsodni oziroma mirne poravnalce, pooblaščenju za voditev pravnih pred sodnimi in upravnimi oblastvi, kolikor niso izzete po členu 10;
- f) sprejemanju novih prispevkov družbenih deležev in o določanju načel za cenev deležev, prispevanih v nepremičninah;
- g) odobranju notranjih pravilnikov in o sistemizaciji osebja, določanju varščin, ki naj jih dajejo poslovalci, ki ravnavo z denarjem;
- h) odobranju pravilnikov za zidavo, oddajanje, vzdrževanje, uporabljanje in upravljanje hiš;
- i) imenovanju in odpuščenju poslovalcev in stalnih uradnikov;
- k) odobranju proračunov in zaključnih računov;
- l) uporabi vsot, ki presegajo potrebe blagajne;
- m) izrekanju glede odpadka ali nezdružljivosti svetnikov v primerih iz členov 5. in 6.;
- n) določanju oseb za izterjavanje in potrjevanje prejemov na račun Zavoda in o plačilnem načinu.

Člen 15. Poslovodje odgovarjajo kot posamezniki in nerazdelno za dolžnosti, ki so jim naložene z zakonom, ustanovitveno naredbu in pravili ter za natančno izvrševanje sklepov upravnega sveta. Poslovalci, ki ravnavo z denarjem in vrednotnicami Zavoda, morajo položiti primerno varščino.

Člen 16. Upravno nadzorstvo opravlja odbor treh preglednikov in dveh njihovih namestnikov, ki jih imenuje Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino. Pregledniki se imenujejo za štiri leta in se lahko ponovno imenujejo.

Glede njih nezdružljivosti, odpadka in nadomestitve veljajo predpisi, določeni za člane upravnega sveta. Preglednikom se sme izplačevati nagrada.

Tak sklep pa mora odobriti Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino.

Člen 17. Pregledniki so dolžni:

1. pregledovati računsko knjigo in vpisnike, primerjaje izpričujoče listine;
2. ugotavljati, ali so položili varščino uradniki, ki so v to obvezani;
3. pogosto in nepričakovano pregledovati blagajno;
4. pregledati zaključni račun in o tem poročati;
5. nadzorovati spoštovanje pravil in določil pravilnikov nanašajočih se na finančno poslovanje.

Pregledniki smejo prisostvovati vsem sejam sveta.

Člen 18. Poslovna doba Zavoda se začne s 1. julijem vsakega leta in se konča 30. junija naslednjega leta.

Vsaj tri mesece pred koncem vsake poslovne dobe mora predložiti predsednik svetu v odobritev načrt proračuna za naslednjo poslovno dobo glede celotne uprave, razdeljen na poglavja.

Načrtu proračuna je treba priložiti pojasnilno poročilo s posebnim ozirom na razvoj stanovanjskega trga in na ljudske stanovanjske potrebe v vseh prebivalnih središčih pokrajine in na morebitni spored novih gradenj, ki naj ga izvrši Zavod.

Proračun se mora poslati Visokemu komisariju za Ljubljansko pokrajino hkrati s pojasnilnim poročilom in odobritvenim sklepom sveta vsaj dva meseca pred začetkom poslovne dobe, na katero se nanaša.

Noben izdatek se ne sme napraviti če nima kritja v postavki ustreznega proračunskega poglavja.

Morebitne potrebne spremembe mora predhodno odobriti svet in jih je nemudoma sporočiti Visokemu komisariju.

Člen 19. V treh mesecih po zaključku vsake poslovne dobe mora predložiti predsednik nadrobno obrazložen računski zaključek odboru preglednikov, ki mora o njem v enem mesecu poročati s posebnim poročilom.

Ta računski zaključek se predloži s poročiloma predsednika in odbora preglednikov upravnemu svetu.

Ko se računski zaključek odobri, se mora najkasneje v mesecu februarju vsakega leta poslati Visokemu komisariju za Ljubljansko pokrajino, opremljen z nadrobno izkazom dobička in izgube in z navedbo porazdelitve čistega dobička kakor tudi s poročiloma predsednika ter pregledniškega odbora in z izpisom iz zapisnika o seji upravnega sveta, na kateri se je račun obravnaval.

Člen 20. Zavod mora ustanoviti rezervni sklad in mu odkazovati vsaj dvajsetino letnega čistega dobička, dokler ne doseže vsaj petine Zavodove imovine.

Rezervni sklad se naloži po eni četrtini v zemljiške zastavnice, po ostalem delu pa v nepremičnine.

Ostali čisti dobiček poslovne dobe se sme določiti samo za dosego namenov, kakor so navedeni v členu 2.

Gradnja in upravljanje hiš

Člen 21. Hiše, ki se zgradijo, nakupijo ali prevzamejo v obratovanje in upravljanje, morajo ustrezati oziroma se urediti tako, da ustrezajo zahtevam zakonov, ki veljajo za gradnjo malih in cenčnih stanovanj in tudi ustrezati predpisom pravnih gradbenih in zdravstvenih pravilnikov.

Glede oddajanja ljudskih stanovanjskih hiš se mora Zavod ravnati po predpisih veljajočih zakonov in svojih pravilnikov.

Podnajemi so prepovedani. Stanovanja se smejo oddati v najem ali prodati samo osebam, ki imajo dohodek pretežno od svojega dela ali od dela rodbinskih članov.

Najemniki in kupci ne smejo biti lastniki za stanovanja namenjenih poslopij v občini.

Člen 22. O oddaji gradenj in dobav sklope upravnemu svetu po predhodni opravi javne dražbe ali zasebnem natečaju med vsaj 5 posebno sposobnimi tvežniki. Samo izjemoma in iz opravičenih vzrokov sme upravni svet z obrazloženim sklepom odrediti drugače.

Če gre za oddajo del ali dobav za več ko 500.000 lir, postane sklep izvršen, ko ga odobri Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino.

Člen 23. Pritlikni prostori se smejo uporabljati kot prodajalne, skladišča, delavnice ali pisarne, ki se oddajo v najem, izključeno so pa točilnice alkoholnih pijač. Vsi prostori vobče se smejo določiti za zdravstvene in vzgojne naprave, kopališča, zavetišča za dojenčke, otroške domove, pošolnice, ljudske knjižnice, zborovalnice in čitalnice.

Dejanski ali proračunski verjetni dohodek od prostorov, ki niso določeni za stanovanja, ne sme presegati četrtino dohodka vseh poslopij.

Člen 24. Nikakor se ne sme dovoliti brezplačna uporaba prostorov Zavoda, razen dobrodelnim in podpornim ustanovam.

Upravni svet določi najemne pogoje in najemnino, uoštevajoč vse dohodke in potrebe podjetja tako, da se zagotovi proračunsko ravnotežje.

Na njegovi pasivni strani mora upoštevati vse upravne stroške, in sicer:

- a) obresti za ustanovno glavnico in za posojilno službo;
- b) splošne upravne stroške za zavarovanje in izterjavo najemnin;
- c) davke, doklade, splošne in posebne takse;
- d) stroške za stražno osebje in za razsvetljavo občnih delov poslopij;
- e) stroške rednega vzdrževanja in vodne oskrbe;
- f) znesek v nadomestitev najemnine za neodnane prostore;
- g) prispevek za ustanovitev rezervnega sklada in za ustanovitev sklada za izredne vzdrževalne stroške.

Svet sme poleg tega, dokler traja oprostitve od zgradarine, všteti v najemnino prispevek za ustanovitev izravnalnega sklada za dobo, ko bodo poslopja morala plačevati predpisani davki. Ta izravnalni sklad se mora v računovodstvu ločno razvidovati.

Razne določbe

Člen 25. Predloge glede spremembe teh pravil mora skleniti upravni svet, odobriti pa Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino.

Za veljavnost sklepov o takih predlogih in sklepov o imenovanju ali odpustitvi osebja je potrebna vsaj dvetretjinska večina članov sveta.

Člen 26. O likvidaciji Zavoda mora sklopiti upravni svet na isti način, kot je določen za spremembo pravil in samo če ni več mogoče dosežati njegovega namena ali ob izgubi polovice imovine.

Če se Zavod likvidira, se morajo po zaostviti obveznostim nasproti drugim vrnuti vsote, katere so dejansko vplačali ustanove ali zasebniki v osnovno Zavodovo glavnico, ako niso bile dane nevračljivo.

Morebitni prebitek imovine se odkaze Bednostnemu skladu Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino.

Mavricij Pavlovčič

Ljubljana, 9. julija.

Zopet je smrt vsekala v vrste naše akademske mladine hudo vrzel s tem, da je ugrabila mlado življenje študenta tretjega letnika tehniške kemije, cand. inž. Mavricija Pavlovčiča.

Ni preminulo zgolj mlado, upapolno življenje strokovno že zelo izobraženo Mavricija, saj je bil zlasti med študenti medicinske splošno znan zaradi svojega uspešnega asistentskega delovanja na fiziološkem inštitutu naše univerze, prenehalo je utripati tudi srce človeka-dobričine, najboljšega tovariša, ki si je skušal iz najtesnejših razmer poiskati pot do svojega vzvišenega znanstvenega cilja. ki bi ga bil s svojimi duševnimi zmognostmi prav gotovo tudi dosegel. Toda, prišlo je vse drugače in mladi mož je moral skusiti prebride udarce usode, pod katerim je končno omahnil in ki so mu strle peruti v njegovem tako težkem, a vendar še tako uspešnem poletu h končnim ciljem.

Moric bo prav gotovo ostal vsem, ki so ga poznali, še bolj pa onim maloštevilnim, ki so vedeli še za njegovo življenjsko pogolo, v najlepšem smotinu, saj je bil kljub tako brdrikm in tako številnim nadlogam skoraj vedno vever, prav vselej pa z vsakim prijazen in uslužen, kot je znal to biti le on.

Kakor je silna škoda zaradi izgube takega človeka, tako bo ostala tudi vrzel v našem znanstvenem in tehničnem naraščanju, saj je bil Moric na tem, da se je prav specialno izobraževal v problemih fiziološke kemije, kjer mu je bil mentor njegov profesor dr. E. Karsky, ki je imel v Moricu prvovrstnega, prav nenadomestljivega asistenta kljub njegovi mladosti enainvajsetih let; v nadaljnjem razvoju svojega študija bi utegnil zavzeti Moric v doglednem času prav vidno mesto v svoji stroki.

Otroško igrišče v Tivoliju bo v nedeljo popoldne svečano izročeno svojemu namenu

Ljubljana, 9. julija.

Ze dober teden je silno razburjenje med najmanjšimi ljubljanskimi otroki in ljubljanci, saj se vsi ljubljanski otroški vrtili in podobna zavetišča otročičev z vno pripravljajo na slovesno otvoritev Otroškega paradiža. Uče se dolge vrste deklaracij, prepleh pesmic in razposajenih plesov in iger, da se čim najbolj izkažejo pred najvišjo gospodo in prav tako tudi pokažejo dolgemu in širokemu okviru gledalcev okoli igrišča.

Gledalci seveda ne bodo smeli motiti otročičev pri nastopu, zato mamice in tetke ter drugi prijatelji otrok ne bodo mogli na veliko pozornico, ki bo to pot ves otroški paradiž. Toda tudi med gledalci bodo otročiči, sestrice in bratci nastopajočih, imeli prednost. Ob robu široke obrobne ceste otroškega paradiža bodo namreč po vsej dolžini v strnjeni vrsti postavljene klopi, kjer bodo pa smeli sedeti in gledati otroško rajanje samo otroci. Za njimi naj stoji odrasli gledalci. Prosimo jih, naj nikakor ne silijo na igrišče ter s tem ne motijo nastopajočih malčkov. Pod poveljstvom resnega, a prav tako dobrega gospoda bo delalo nad 20 mestnih uslužbencev red, da prireditev ne bo motena. Vsi dohodi v otroški paradiž bodo zaprti, samo za povabljenе goste bo odprt dohod čez železniški prehod kraj Nunske ulice, vsi drugi gledalci naj pa pridejo iz glavnega dvoreda ali pa po potih nad mestno vrtinarijo.

Začetek slovesnosti je določen na 17. uro. Tedaj se bo pred Eksc. Visokim Komisarijem, najvišjimi dostojanstveniki vojaških in civilnih oblasti ter skupino drugih povabljenih gostov razvil iz mestne vrtinarije pester sprevod. Na čelu sprevoda bodo nategovalni mehove harmonikarji, se vozili kolezarji, za njimi pa korakale skupine posameznih zavodov z igračkami, punčkami in konjički ter vozički. Veseli sprevod otročičev bo zaključila vrisakajoča svadba z ženinom in nevesto, svatji in godci.

Ko se bodo otročiči pred skupino dostojanstvenikov postavili v polkrog, bodo belo obložene deklice v svoj paradiž pripeljale Ekscelencno kneza in škofa ljubljanskega v velikem ornatu.

Ko bodo vsi otroci odpeli »Mi se imamo radi«, bo spregovoril župan, general Leon Rupnik, ter otroški paradiž izročil najmlajši mladini. Za prepleto darilo se bo korajžen dečko zahvalil Ekscelenci Visokemu Komisariju, dr. Giuseppe Lombrossi, dražestna Alenka pa županu z lepo zahvalno pesmijo.

Vsi otročki bodo pobožno zapeli »Hitimo k božji mamici«, nato bo pa Prevzvišeni iz nebes prikal božji blagoslov na otroški paradiž in njegove majhne lastnike - otroke ter jim spregovoril nekaj lepih besedi. Za blagoslov se bo Prevzvišenemu zahvalila skupina najmanjših otrok s kratkim prizorčkom, nato bodo pa spet vsi otroci zapeli »Lepa si roža, Marija«.

S pesmijo »Delajmo zlata koleša« se bodo otroci po vsem igrišču razvili v posamezne kolobarje ter s pesmijo »Pleši kolo« igrali ringa-raja. Nadalje bodo posamezne skupine igrale naslednje igre: 8 dečkov in 10 deklic iz Sp. šiške; »Izidor ovčice pase; 5 dečkov in 5 deklic iz Zg. šiške; »Bela lila; otroci iz zavetišča na Gosposvetki cesti; »Majka prišla s koločvorca; 20 dečkov in 20 deklic iz Trnovega; »Polček in petelinček; 20 dečkov in 20 deklic iz Most; »S cveticami, z venci hitimo na plan; 10 dečkov in 10 deklic iz Marmontove ulice; »Rdeče češnje rada jem; 23 dečkov in 34 deklic iz Ledine; »Zabice; 12 dečkov in 12 deklic iz urušilskega otroškega vrta; »Dobro jutro, stričke; 15 dečkov in 10 deklic iz Viča; »Peričice; 10 dečkov in 10 deklic iz Karlovske ceste; »Zajček, al' se ne bojiš?; 15 dečkov in 30 deklic iz Zelene jame; »Na tratico; 20 dečkov in 20 deklic iz Bežigrada; »Mačka in miška; ter 24 dečkov in 18 deklic iz vavnice drž. učiteljske šole pod vodstvom svoje predrebe varuhinje, glč. Slavice Vencajzove, ki vodi vso otroško prireditve: »Kam greš od doma, mamica«.

Po prenapornem duševnem delu se bodo pa otročki zagnali v kolobar z mlvko, na vrtiljak in dve gugalnici, posebna skupina pa k vodnjaku, studenčku in kar v vodo otroškega bazena! Za tak semenj je pa treba tudi nekoliko počitka in prigrizka! Otročiči bodo imeli seboj kruhek, ob stojnicah bodo pa sami prodajali in kupovali malinovec in druge slaščice, saj bo vsak imel seboj denarnico z dvema »srebrnikoma«, kozareček in kočarico. Hiteti bo treba, da ne zamude »vlake«, ki se bodo otroci z njim med petjem odpeljali nazaj v mestno vrtinarijo.

Po odhodu skupin bo igrišče takoj odprto vsem otrokom in gledalcem.

Ni mogoče najti besed tolažbe za njegove že itak bridko prizadete svojce. Za njim žaluje poleg njegovih profesorjev tudi dolga vrsta njegovih kolegov in prijateljev ter znancev, katerim bo ostal Moric v neizbrisnem spominu kot dobi tovariš, ki ga je poklicala smrt v prerani grob, v katerem naj najde njegovo telo oni mir, ki mu ga živemu ni mogla dati, a njegova duša naj poleti k Stvarniku Energije, da se dopolnijo večni zakoni Narave. Dragi naš Moric, naj Ti bo zemlja lahka!

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 9. julija; Veronika.

DANASJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ljubica z masko.

Kino Sloga: ...in zvezde gledajo.

Kino Union: Glas krvi.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Maksimalna cena za olivno olje

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je na temelju člena 1. naredbe z dne 9. V. 1941-XXI. št. 17. (»Službeni list« št. 38-41), v zvezi z določbo člena 2. naredbe o cenah (»Službeni list« št. 236-26-41.) ter na temelju določil čl. 2. naredbe o kontroli cen (»Službeni list« št. 68-15-41.) uoštevval predlog Prevoča, da ter določil naslednje maksimalne cene za prodajo olivnega olja:

pri prodajah na debelo za 100 kg 1500 lir izpostavno skladišče vključno trošarin;

pri prodajah na drobno za 1 liter 15 lir, postavno trgovino, vključno vse datjave.

Cene morajo biti v smislu določil čl. 4. naredbe z dne 9. V. 1941-XXI. nabite v prodajnem prostoru.

Kdor bi kršil te maksimalne cene bo kaznovan po naredbi z dne 26. I. 1942-XXI. št. 8. (»Službeni list« št. 8-42).

Radio Ljubljana

PETEK, 9. JULIJA 1943-XXI.

12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Napevi in romance — 13.00 Napoved časa, poročila v italijansčini — 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.12 Simfonična glasba — 13.25 Radijske pesmi — 14.00 Poročila v italijansčini — 14.10 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec: Simfonična glasba — 15.00 Poročila v slovenščini — 17.00 Napoved časa, poročila v italijansčini — 17.15 Koncert sopranistke Pavle Lovsetove

Ljubljana privlačuje industrijo

Zakaj Ljubljana ni industrijsko mesto? — Industrija, ki se razvija mestu tudi v lepem in zdravstvenem pogledu

Ljubljana, 9. julija.

O Ljubljani govorimo bolj pogosto kot o vrtnem mestu kakor o industrijskem kraju. Sicer Ljubljana ni brez industrije, vendar ni izrazito industrijsko mesto. Če se ozremo na mesto z Gradu ali Rožnika, ne opazimo skoraj nikjer mnogo tovarniških dimnikov. Zlasti levi breg Ljubljane, zahodna polovica mesta, ima značilno lice stanovanjskih okrajev. Na zahod in jug se razprostirajo med hišami vrtovi in parki; zidovje se utaplja v poživljajočem zelenju. Posamezni tovarniški dimniki se zde le kakor izjema, ki potrjuje pravilo, da tam ni industrije. Na zahodnem robu mesta je malo megle, ob vznožju Brda, kjer so se opelneke zajedle v višjo teraso. Če omenimo še tobačno tovarno, smo našli že vso težko industrijo zahodnega dela mesta. Precej drugačno lice pa nudi vzhodni del mesta. Tovarniški dimniki so tam bolj gosti, postopoma so bolj »stvarna«, če hočete, pusta in hladna, bolj siva ter mračna. Ni vrtovi in ne vili. Moste in Vodmat izdajata značaj predmestja s kmečkimi, delavskimi in industrijskimi poslopji. Ta okraj bi lahko imenovali industrijski, čeprav ne v istem pomenu besede, kakršne velja za prava industrijska mesta. Industrijski okraj se prav za prav začne na vzhodni strani Resljeve ceste in na Poljanah. Na levem bregu Ljubljane, na vzhodni strani Resljeve ceste daje mestu industrijski značaj že tovarni kolodvor s svojimi napravami, še bolj ga pa poudarjata elektrarna in pilarna. Ob Ljubljani opozarja nase velika, nekdanja Polakova usnjarna. Na poljanski strani najprej opozori Reichova pralnica, med tem ko drugih industrijskih, odnosno obrtnih obratov ne izdajajo dimniki. Pač pa na spodnjih Poljanah ni mogoče prezreti klavnice. Če se ozremo še na sever, opazimo, da ima Šiška nekaj značilnosti industrijske četrti, predvsem veliko pivovarno, sicer pa tudi tam čedalje bolj prevladujejo stanovanjske hiše. Bežigrad je pa izrazito stanovanjska četrt.

Zakaj ni več industrije?

Kdor se seznani z ljubljanskimi značilnostmi, ne more prezreti, da ima Ljubljana zelo malo tovarn ter izrazito industrijskih obratov. Zakaj Ljubljana nima več tovarn? Nedvomno se industrija v mestu ni razvijala tako kakor se je mesto samo v splošnem. Pogosto smo govorili o ljubljanskem napredku, nagnem razvoju novih mestnih okrajev. Kdor je poznal Ljubljano pred prvo svetovno vojno, mora priznati, da se je res zelo razvila iz malega deželnega mesta v srednje veliko mesto z nekaterimi značilnostmi modernih mest. Toda razvoj je bil enostranski. Industrija se ni naselila posebno mnogo v mestu. Izrazitega industrijskega okraja, dognano razvitega z vsemi svojimi značilnostmi, nismo dobili. Novih večjih industrijskih podjetij ni bilo mnogo ustanovljenih, pač pa so bili razširjeni nekateri starejši obrati. Vedno bolj očitno je bilo, da se je industrija izogibala Ljubljane, zlasti še, ko so se nekatera podjetja začela izseljevati. Industrija se je začela razvijati v gorenjskih krajih, predvsem v Kranju in precej dobro tudi v Medvodah. Nekatera ljubljanska industrijska podjetja so pa slioh propadla, n. pr. stara znamenita zvonarna in potem še Strojne tovarne in livarne. Mislimi bi, da Ljubljana lahko nudi ugodne pogoje za razvoj industrije kakor mesteca, kakršno je Kranj. Toda za razvoj industrije v Ljubljani ni bilo pravega razumevanja. Nekateri so celo trdili, kako srečna je Ljubljana, ker nima industrije; dokazovali so, da je naše mesto zato tem bolj zdravo in lepo, ker ga ne kazijo tovarne in ne kuži zrak dim. Toda ali je zaradi tega tudi bogata? Da, so trdili nasprotniki industrije v mestu; tudi iz gospodarskih razlogov je bolje, da mesto nima mnogo industrije, češ, v industrijskih krajih se osredotočuje revščina. Če bi bila pri nas industrija razvita bolj, bi bila struktura prebivalstva drugačna — mesto bi imelo več delavstva in prebivalci bi morali številne ostarele, onemogelce delavce. Razen tega bi bilo mesto tudi bolj nezdavno, kar bi zopet zahtevalo večje gnotne žrtve od občine. Vendar je težko pritrčiti tej čudoviti logiki.

Kako nujno potrebno bi bilo, da bi bilo v Ljubljani več industrijskih podjetij, se je pač najbolje izkazalo že pri tedanji obdavitvi industrije. Industrijska podjetja so bila izredno dober vir dohodkov občine, celo tako dober, da so se zaradi prevelike obdavitve začela izseljevati iz mesta. Namen obdavitve pa menda ni bil, da bi pregnali industrijo iz Ljubljane, temveč, da bi donasala čim več. Da bi se

pa gospodarska moč občine z industrijo povečala čim bolj, bi bilo bolj priporočljivo, da bi privabili čim več industrijskih podjetij v mesto in obdajali bi jih naj ugodnejše. Nudili bi jim naj tudi nekatere ugodnosti kakor so jih v drugih krajih.

Zdravstvo in industrija

Nedvomno industrija vpliva na zdravstvene razmere kraja. To pa seveda velja za obrate, ki uporabljajo kot pogonsko silo paro in ki okužujejo zrak z dimom in plini. Prav tako niso priljubljeni sosedi stanovanjskih četrti industrijski obrati, ki kupijo neblago dišeče surovine in ki je njih okolica zavita v oblake prahu zaradi živahnega prometa. Industrija vpliva na zdravstvo kraja tudi s tem, da se bližje tovarne razvijejo delavski okraji s hišami, ki niso vselej vzor zdravih bivališč. Da bi omejili čim bolj škodljive vplive tovarn, določajo v večjih mestih za nje posebne okraje. Tudi pri nas so že mnogo razmišljali in sklepali o tem, kje bi naj bila industrijska četrt. V splošnem soglasju, da je najbolje, če se industrija razvija na vzhodu, proti Devici Mariji v Polju, za kar so tudi ugodni prometni pogoji. Iz zdravstvenih razlogov zagovarjajo preselitev industrije na vzhod predvsem zaradi tega, ker v Ljubljani piha po večini veter od zahodne in južne strani; to se pravi, da odnaša dim od mesta, če so tovarne na vzhodu; če bi pa bile tovarne na zahodu, bi dim zanašalo na mesto.

Odpor proti industriji v mestu

Odpor proti industrijskim obratom v mestu, čeprav je razumljiv, je vendar prehud. Predvsem bi bilo treba bolj točno opredeliti, kaj je prav za prav industrijski obrat po svojem vplivu na okolico. Ne smeli bi uvrščati sleherne delavnice med tovarne ter se prav tako bati

obratov, ki uporabljajo za pogon električni tok kakor se boje hrupnih tovarn. — Brez vsake škode za lepoto mesta in zdravstvo prebivalstva bi se mnoga podjetja lahko naselila tudi v stanovanjskih četrtih. Tega jim navadno ne dovoljujejo. Mnogi obrati so tako tesno zvezani s prometnim in gospodarskim življenjem mesta, da lahko uspevajo dobro le v določenih mestnih okrajih, predvsem v središču. Če niso hrupni in ne motijo okolice, bi pač ne bilo tehtnih razlogov proti naselitvi v središču, odnosno v stanovanjskih četrtih. Zato bi naj končno opustili stare presodke proti razvoju industrije v Ljubljani in naj bi ne delali ovir ustanavljanju novih obratov.

Razvoj manjše industrije in obrti

Nekatere stroke industrije in obrti se v zadnjih letih dovolj lepo razvijajo v Ljubljani. Izkazalo se je, da Ljubljana res lahko privlačuje industrijo. Pod besedo »industrija« pa razumemo tudi napredno urejene obrtne obrate, večje ali manjše delavnice. Takšnih obratov je bilo ustanovljenih ali izpopolnjenih precej, kar bomo o priliki še opisali. Gospodarski ljudje si želijo, da bi bil ta razvoj neoviran ter da bi občina posej kazala večje razumevanje za gospodarski napredek kakor ga je včasih. Nesmiselno bi bilo osredotočati vse obrate na vzhodu, zlasti še, ker bi mnogi tam ne dobili primernih prostorov in bi tudi njihov obstoj ne bil zagotovljen. Dovolj prostora je še v mestu samem za moderne, higiensko urejene delavnice. Obrati, ki uporabljajo električno energijo za pogon in kjer delo ne povzroča hrupa ter ne kvari zraka, bi se naj naselili, kjer je pač za nje najprimernejši prostor. Pri tem je seveda treba upoštevati tudi lepoto oziraj, a naselitev primerno urejenih delavnic v mestu ne more biti v nasprotju z urbanističnimi načeli.

Židovski pustolovec pred sodiščem

Tibor Schulhof je bil v Budimpešti obsojen na 4 leta ječe

Pred kazenskim sodiščem v Budimpešti se je dvignila oni dan zavesa iznad senzacionalne židovske pustolovščine. Zaradi sedemkratnega ponarejanja listin in prevare, pa tudi zaradi drugih grehov se je moral zagovarjati pred sodiščem žid Tibor Schulhof, star 35 let, rojen v Sathmaru. Po dovršenih srednji šoli je deloval nekaj časa kot vicenotar pri občini Szony pri Komornu, leta 1924. se je dal krstiti in odinil je k vojakom. Kot kadet aspirant pa ni odinil k svoji edini, temveč na posestvo svoje ljubice, kjer je ostal pod imenom Jenő Kalamann. Ko se je svoje neveste naveličal, jo je kratkoma zapustil ter se napotil v Budimpešto. Kot dr. Jenő Kalamann je otvoril tam pravno posvetovalnico in l. 1919. se je poročil z novo nevesto Erzsébet Bergerjevo. Ko so se pa oblasti l. 1922. zanimala za njegovo pisarno, so ugotovile, da nima niti strokovne usposobljenosti za to, niti pravega imena. Toda mož je nevarnost pravočasno zavaljal in čim so ga obtožili ponarejanja dokumentov in prevare, jo je popihal s svojo ženo v Rumunijo.

Leta 1925. sta se vrnila v Budimpešto, kjer je Kalamann kupil v neki kavarni avtoriziran prepis doktorata prava in izvešček iz rojstne matrice dr. Szoltana Bentsik. Cim je imel ta dva dokumenta v žepu, se je odpeljal s svojo ženo v Debrečino, kjer je postal ravnatelj nekega električnega podjetja. Nekaj mesecev pozneje se je v Kronstadtu poročil z Ilono Ballagh in pripeljal svojo novo izvoljenko v Debrečino. Tam je svojo zakonsko ženo izdal za svojo sestro Suzano, Ilono Ballagh pa za svojo pravo ženo. Zavzemal je vodilna mesta pri raznih velepodjetjih in ko mu je Ilona Ballagh leta 1931. rodila otroka, ga je dal vpisati za svojega pravega. Končno se je iz Debrečine preselil v Budimpešto in ostal tam dve leti, potem je pa krenil v Csongrad in postal tam ravnatelj elektrarne.

V Csongradu je začel srdito kampanjo proti županu in izdal se je za najhujšega nasprotnika korupcije. Potem se je znova preselil v Budimpešto, kjer je leta 1941. njegova zakonska žena umrla. Premeteni slepar je bil takrat član upravne sveta neke delniške družbe. Kot dr. Szoltan Bentsik je bil poklican k vojakom in res je služil tri mesece kot nadporočnik.

Ker pa svojega čina in porekla ni mogel dokazati, je odločil vojaško sukno in se zmužnil od vojakov. V civilnem poklicu so pa oblasti zahtevale dokaze, da je arijske krvi in Bentsikovi dokumenti so se jim takoj zazdeli sumljivi. Zopet so postala sleparju tla pod nogami prevroča. Poleg tega ga je bil pa njegov brat Deses Schulhof ovdal policiji. Zato je Tibor Schulhof pobral šila in kopita ter dal svoji službi slovo. Še enkrat je poskusil rešiti se z rafiniranim ponarejanjem dokumentov, pa se mu ni posrečilo, ker ga je policija aretirala.

Tibor Schulhof je živel 25 let dvojno življenje. Zaslišan je pokazal, da je živel od 1921 do 1925 pod imenom Szoltan Bihari kot novinar v Aladu. Poleg tega je pa nekoč ovdal samega sebe »seveda spet pod tujim imenom, Podjetni židovski pustolovec je bil obsojen na štiri leta težke ječe, tako da bo imel dovolj časa razmišljati o svojih pustolovčinah in sleparijah.

Novi španki poslaniki

Španški uradni list je objavil dekret znanega ministra generala grofa Jordana o imenovanju novih poslankov. Za Urugvaj je imenovan Teoforo Aguiar y Salas, za Turčijo Jose Rojas y Moreno, za Rumunijo Manuel y Garcia Baranali, za Venezuelo Miguel y Pedroso Idem, za Paragvaj Luis Olivares y Brugnera Idem.

Medved ostane medved

V alpskih gorah naseljenih se je pojavilo v začetku letošnje pomladi več medvedov. Prodirli so do naselbin ter si privoščili drobnice in vraga, kar jim je prišlo pod šape. V nekaterih gorskih naselbinah so hudo obdelali tudi nekaj žensk in otrok. Stedil je lov na nevarne medvede. Posrečilo se je nekatero ujeti žive. Pričeli so jih dresirati, da bi jih prodali cirkusom. Učim so jih tudi plesati. 60letni Peter Tornestron je tudi imel svojega medveda, ki so ga bili vaščani ujeti. Tornestron ga je hotel dresirati, da bi znal plesati in zabavati ljudi.

Oni dan je hotel Tornestron pokazati vaščanom uspehe svoje dresure. Frigal je

Balkansko operacijsko področje: Čiščenje italijanskih oddelkov v notranjosti gošta, ki so ga zažgali partizani

medveda na vas, kjer so bili zbrani vaščani. Seveda so prišli gledat vaško čudo tudi dečki, dekleta in otroci. V začetku se je zdelo, da je medved povsem udomačen. Ko pa se je približal mladini, je nenadoma začel skakati in se zaganjati proti njej. Preden so se ljudje prav zavedli, kaj se godi, jih je že pretresel krik štirih ranjenih deklet, ki so jih morali prepoljati v bolnišnico. Medved je pobesnel tako, da so se prestrašeni vaščani razbežali na vse strani. Stari Tornestron je moral podivjane medveda ustreliti.

Tobačna tovarna v Štipu

V Štipu bo v kratkem dograjena in izročena svojemu namenu največja in najmodernejša tovarna Bolgarije. Ves v Makedoniji pridelani tobak se bo predeloval v tej tovarni. Velike zaloge tobaka so že pripravljene, da bo lahko šlo delo v novi tovarni gladko od rok.

Maščoba iz tobačnega semena

Bolgarsko kmetijsko ministrstvo je pokrenilo lani jeseni akcijo za zbiranje tobačnega semena in tobačnih zrn, iz katerih pridobivajo maščobo. Zbrali so en milijon kilogramov tobačnega semena, iz katerega bodo izdelali 300.000 kg maščobe. Iz 400.000 kg tobačnih zrn bodo izdelali 40.000 kg maščobe.

Nova barva nemških tovornih avtomobilov

Na temelju praktičnih izkušenj se je nemška vojska odločila za novo barvo tovornih avtomobilov, podobno barvi motornih vozil, ki so jih uporabljali v Afriki. Vsi tovorni avtomobili in priklole nemške vojske, kakor tudi vsa motorna vozila, ki se uporabljajo za razne vojne dobave in prevoze, bodo pobarvana temnorumeno.

Orjaški globus se je vrnil v Nemčijo

V gradu vojvode Friedricha III. v Göttingu pri Schleswigu je bil shranjen 1650 po vsem svetu sloveči globus. Bil je tako velik, da so lahko sedeli v njem na stolah trije možje. Mnogi vladarji so prihajali na dvor v Schleswigu obkroženi ču. Med njimi je bil tudi car Peter Veliki, ki mu je Friedrich podaril orjaški globus. Prepeljali so ga na dvor v Petrograd, a zdaj so ga po čudnem naključju našle nemške čete pred Petrogradom. K sreči je bil pri nemških četah strokovnjak, asistent Tawlova muzeja v Kielu, ki se je takoj zavezal za dragoceno najdbo. Globus so podarili deželnemu namestniku Lochsu, ki ga je poslal v Schleswig-Holstein.

Profesor Dohrn umrl

V Berlinu je umrl znani kemik prof. Max Dohrn, star 68 let. Leta 1911. se mu je posrečilo sestaviti znano zdravilo proti isijasi in revmatizmu atopan. Znanost se mora zahvaliti njemu tudi za rentgenokontrastni sredstvi urorselectan B in bilselectan ter za zdravilo albucit.

Socialni ukrepi argentinske vlade

Nova argentinska vlada je storila več ukrepov, ki kažejo njeno prizadevanje, da se zboljšajo prilike v socialnem in moralnem pogledu. Tako je finančno ministrstvo

odredilo najstrožje varčevanje, obenem je pa zahtevalo od uradništva, naj se z večjo vneemo loti dela. S 1. julijem je stopil v veljavo zakon o znižanju stanovanjskih najemnin. Vsi državni uradniki, ki so jim plače zaradi dolgov zasežene, ne morejo napredovati, dokler ne poravnajo dolgov.

Lasje in starost

Norveškemu zdravniku prof. Hirdenu se je posrečil nov postopek za točno ugotovitev človeške starosti. V neki kemični tekočini je razkrojil prof. Hirden človeške lasje in tako spoznal koliko je dotični človek star. Ze nad 2.000 takih primerov jasno kaže, da je ta postopek povsem zanesljiv. Starost človeka se ugotovi po tem kako dolgo se razkrajajo v kemični tekočini njegovi lasje. Ta postopek bo velikega pomena zlasti za sodno-medicinska raziskavanja.

Za smeh

VRHUNEC SREČE

— S ponesrečeno ladjo so se potopili tudi novoporočenci.

— To je vrhunec sreče, preživeti medene tedne v nebesih.

PRAKTICEN MOZ

— Dobro, sprejeti ste v službo. Jutri začnete delati. Plača bo znašala pet lir na uro. Pozneje boste dobivali več.

— Dobro, gospod ravnatelj, potemtakem pa začnem delati pozneje.

RIMA

Pijanec: — Rad bi poznal tistega pesnika, ki bi napravil rimo na moje želo in na moj prazen žep!

ZVITO

Mati: — Kaj te ni sram, da si tako dolgo spal?

Sin: — Mama, sanjalo se mi je, da sem zgubil klobuk, pa sem ga tako dolgo iskal!

V SREČI

— Kaj pa je tvoj ženin?

— Izredno pameten mož, ki me blazno ljubi.

PRIMERA

— Iva je pa danes lepa kakor roža!

— Umetna!

ZELJA

Mlada žena po poroki: — Veš, ljubi moj mož, jaz sem tako skromna, da imam samo eno željo, in ta je, da mi boš vse želje izpolnil.

OTROŠKO VPRAŠANJE

— Teta, ali si bila ti kdaj zaljubljenja?

— Da, pa še kako!

— No in ...

— Brezuspšno!

NEKAJ VIŠJEGA

— Ali imaš ti še devljarija za fanta?

— Ne, imam nekaj višjega. Krovca namreč!

VPRAŠANJE

Gospodična: — Meni je petje prepovedano!

Gospod: — Od zdravnika ali od sosedov?

UVOD

Profesor: — Prišel sem pogledat vašo znamenito zbirko starih.

Gospodar: — Dovolite, da vam najprej predstavim svojo ženo in hčere.

NA LICEJU

V osmem razredu liceja opazi profesorica matematike, da je neka dijakinja kljub zelo zanimivemu predavanju zaspa in srli to se zadre na njo:

— Spite pri komur in s komur hočete, pri sebi pa tega ne trpij...

P. G. WODEHOUSE:

Mala Pepita

Humorističen roman

»Ne, nikoli ne.«

»Torej bi bilo vsekako najbolje, da bi postali za nekaj časa navaden pomožni učitelj in opravljali baš to delo. Tako bi si pridobili trden pojem o... aa... mnogoternih težavah našega poklica, ki bi vam bil v veliko korist, kadar bi se odločili, da ustanovite svojo lastno šolo. Učiteljski poklic je poklic, ki se mu ni moči priučiti drugače kakor v praksi. Kako že pravi filozof? »Samo kdor pogleda njegovim nevarnostim v oči, bo... aa... zapadel njegovo skrivnost.« Da, res bi vam priporočil, da začnete s spodnjega klesa lestvice in se vsaj za nekaj časa oprimate navadnega dela.«

»Seveda,« sem pritrdil. »Kakopak.«

Moje naglo privoljenje mu je bilo všeč: videl sem, kako ga je poživilo. Prej je menda mislil, da bi se utegnil ustrašiti takega posla.

»Slučajno,« je nadaljeval, »me je moj učitelj za klasične predmete ob koncu minulega šolskega leta spustil. Hotel sem se že obrniti na agencijo, da bi mu našel naslednika, ko sem prejel vaše pismo. Ali se vam ne zdi...?«

Toda stvar je terjala trohico premislika. Ker je bil gospod Abney proti meni tako ustrežljiv, sem mu hotel prizadejati kar moči malo škode. Prišel sem bil, da mu odpeljem učenca, ki sicer ni mogel postati dedni zakonodajalec, niti če bi ga še tako preoblikovali, a je vendar pomenil del dohodka Abneyeve šole; in ker je bilo tako, vsaj nisem želel povečati svoje krivde s tem, da bi mu napravil nezmožnega učitelja. Nazadnje pa sem pomislil, da znam konec koncev toliko latinščine in grščine, kolikor je treba znati, če hočem vstopiti dečkom osnovne teh jezikov. In vest se mi je pomirila.

»Zelo me bo veselilo,« sem odgovoril.

»Izvrstno. Torej lahko smatramo stvar za... aa... urejeno.«

Spet je nastopil kratek molk. Moj sobesednik se je jeel kakor v zadregi poigravati s popelnikom. Ču dil sem se, kaj bi še utegnilo biti, a mahoma sem uganil.

Bilal se je poslovni del najinega razgovora. In ko me je obšla ta misel, sem hkratu zagledal nov izhod za svojo plašljivo tenkovestnost. Konec koncev je šlo pri vsej stvari za novce. S tem, da vzamem gospodu Abneyu Ogdena, ga prikrajšam za denar; če mu pa plačam neko vsoto kot svojo »učnično, mu ta denar vrnem.

Pretehtal sem vse okoliščine. Ogden je utegnil imeti kakih trinajst let, in običajna starostna meja za pripravljavne šole je menda štirinajst let; to je pomenilo, da bi mogel fant v najugodnejšem primeru še leto dni ostati v Sanstead House. Šlo je po

tem takem samo za to, da uganem, koliko bi našla vzdrževalnina in učnina. Da se ne bi ušel, sem zaokrožil približno vsoto dokaj navzgor in sem jo nato izrekel.

Našla je popolno odobravanje. Moj računarski dar mi je bil resnično v čast! Gospod Abney je kar zasijal. Ko sva popila čaj z maslenimi kruhki, sva bila še najboljša prijatelja; v pol ure sem zvedel o učiteljevanju več, nego sem vobče mislil, da je moči povedati.

Pri vratih kluba sva se poslovila. Vrli gospod Abney se mi je blagohodno nasmehnil z vrha stopnic.

»Do svidenja, gospod Burns, do svidenja. Vidiva se... aa... pri Filipih.«

Ko sem se vrnil domov, sem takoj pozvonil Smithu.

»Smith,« sem mu rekel, »želel bi, da mi jutri dopoldne najprej kupite nekaj knjig. Dobro bi bilo, da si jih zapišete.«

Smith je obližnil svinčnik in izlekel zapisnico.

»Latinsko slovnico.«

»Da, gospod.«

»Grško slovnico.«

»Da, gospod.«

»Brodleya Arnolda, Kratka in lahko berila v prozi.«

»Da, gospod.«

»Julija Cezarja, De bello gallico.«

»Kako mu je ime, gospod?«

»Cezar. Julij Cezar.«